

Бүгү чурттарның, пролетарийлерни, каттыжылар!

ЧОРУУНАР ЧОГУЗУН!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

(1212) № 122

1983 чылдың май 27, пятница

1925 чылда
үндүрүлгөсү

Өртүгү 3-мүн

КЫРГЫЛДАГА БЫК БЕЛЕТКЕНИР

Кыргызда — мал ажылдакчыларының база бир чымыштыг болгаш харысалгалыг ажылдарының бирээзи, оларның чылда кылган ажылының бир түңнели. Бо ажылга баш бурунгаар хынамчалыг белеткенири, ону планнаары чугула. Кыргызда чүгле ынаадада организастиг болгаш шынарлыг болур. А бо чылым казак дүктүң өртөөн орту-маа-биле 12 хуу, чөөктүүн мырынай 30 хуу өстүрген болганда, ук кампанияны кажангызындан-даа бедик денелге эрттирери негетинин турар.

Бо чүднерде төвө кыргыздазы болгаш чылгы мал чедээшкенин доозулган, ам өшкү кыргыздазы түлүк чоруп турар. Кыргыз ужурулгү чүс сес мүн өшкүнүн тозан дөрт мүнү кыргызтыңан, оларның бирээзинге оонаштыр 760 грамм дүк алынган. Бо көргүзүг Бай-Тайга районда 980, Кызыл районда 900, Улуг-Хемде 860, Мөңгүн-Тайгада 800 грамм болуп, республиканыңан көвүдөп турар. Ол черлерин ажыл-агыйларында кыргызда, агаар-бойдустан уржундан бо чылын орай эгелезе-даа, элээн организастиг.

Республиканың көдээ ишчилери он бирги беш чылдың үшкү чылында 841 мүн баш хойну кыргыз болгаш күрүңге 2825 тонна азы оон мурнундагы чылдагызындан 75 тонна хой дүктү садар. Бо сорулганы амдыралга ботландырылган, хой кижжи хаара туттунар. Дүк класстакчылары безин чүс ажыг кижжи негетинин турар. Оларның дузалакчылары, дүк тырыыр болгаш сааалаар, денелерин улус база эвээш эвес керек. Чүгле кыргызыга безин бети дээрге 3,5 мүн кижжи негетинер. Ычангааш кыргызда кижжи кадрларны дарый четчелээр, эмчи шынчыгезин эрттирери, оларның данызын тургузары болгаш оларга өөрөдөлгөни организастиг чугула. Бо талазы-биле ажил Дуржулга станицызы, «Өөж», «Революцияның члымыжы» чергелиг мурнакчы ажил-агыйларда үлгерилг. А Эрзин, Тес-Хем район-нарын совхозтарында белеткел мурнуку чыдар-дагызындан дээрдевес. Республикада 104 пунктуун чүгле 45-и белен.

Кыргызчылары болгаш дүк класстакчыларын чылдың-на өөредир ужурулг. Райүүскомнарның көдээ ажил-агый эргелдеринин болгаш совхоз-тарның удурткучуларының бо талазы-биле хемчегин сула ап келгенден ук кадрларның билиг-мергежии чавыс болуп артышкан. Оон уламындан хойну кыргызының-даа, кыргыз дүктүң-даа шынары экижистөөн. Дүктү класстакчыларында база улуг четпестер бар. Бо бүгүчүн хараазында эртен чылын республиканың чоруткан дүгү биле фабриканың хүдээп алган дүгүнүн өртөөнүн карышкаа 377 мүн рубль болган. Ылаңгыя Улуг-Хем район 97 мүн, Кызыл район 62 мүн, Эрзин 48 мүн рубль каражага таарышкан. Күрүңге шынар чок дүк сатканындан «Найрал» совхоз 22 мүн, «Кара-Хаак» 21 мүн, «Мөрөн» 22 мүн рубль орулганы чедир албаан. Чөөн-Хемчик районун дужааган дүгүнүн 64 хуузу, Улуг-Хемниң 63 хуузу, Каа-Хемниң 55 хуузу дефектилик болган.

Фабрикага дужааган дүктүн дефектилик болуп турары совхозтарда дүк класстакчыларының ажылынын сулазы-биле тайылбырлаттынар. Чижээлээрге, ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг совхоз фабрикаже 35 тонна дүктү чорударда оон 5 тонназы дефекти-лиг деп тодараткан, а фабрикага хынай бээрге, 15,4 тонназы дефектилик болган. А «Коммунизм» херели» совхозтун 2,5 тонназы дефектилик дээш чоруткан 49 тонна дүгүнүн 25,5 тонназы де-фектилик болганы илерээн. Ажил-агыйларын удурткучулары, тускай эртемнигер, дүк класстак-чылары мындыг чоруктарны болдурбас дээш дээш-тиг хемчеглерин алыр керек. Манаа дүк класстаар өрээлдерин дөлгөм болгаш чырык болуру база улуг ролдуг дээрзин бодала чогуру.

Дүк класстаарын улуг дуржугалыг болгаш бедик мергежилди, ажылынга харысалгалыг улус-ка дагзыр керек. Ычангааш оларның ажылдаарына таарымчалыг байдалдарын тургузар. Ындыг байдал бүгү пунктуга турар ужурулг. Ажылдаар чер бурузу аргы-силег, дөлгөм болгаш чырык бо-лур. Эмнер, будуктар, хендирлер, электрелиг ха-чыларын артык кезектери, шоодайлар болгаш өске-даа керек чүдүлгөни баш бурунгаар белет-кээр. Чөмөчнери чери пунктуун чанынга тургу-зар. Лозун, плакат болгаш өске-даа кыйгырыг-лар, каасталга-шамелделер-биле чергелештир со-циалистиг чарыштын негелделери, хун чуруму, кыргызчыларын данызы болгаш хүнде кылган ажылынын түңнели, ажил төлөвлеринин хемчээли, дайынчы хуудус көзүк черге астынган турар. Эр-тен чылын «Большевик», «Сүт-Хөл» совхозтарга ышкаш, дүк оорладыр чорукту болдурбас төлөөдө, дүк шыгаар өрээлдеринин сонгаларын демир чет-кир-биле так дуглар, танкыларын харым-салгазын бедилер керек. Черле ынааш, кыргызла-ны шынарлыг, чыдыр чок болгаш организастиг эрттирер талазы-биле шынгы хемчеглерин алыр, тайылбыр ажылы чорудары чер-черде партия, ажил-агый, Советтер болгаш хой-ниинти органи-зандан негетинин турар. Бо ажилдарның че-диншикин болуру шынгы белеткелден хамаар-жыр.

40 Совет Тываның Чылынга Уткуштур ЭЭРБЕКТИҢ ХОЙЖУЛАРЫНДА

Бин-Хемде Ээрбектин дел-гем шаттары шээр малга ды-ка тааржыр. Ычангааш «Кы-зыл тараачы» совхозтун хой-жулары ук черин кадар ол-тут, дөлгөм олар-белчирин чөп ажылап турган, сохоз-ка хой ажылын хөгжүдери-ге боттарынын эвээш эвес үл-гүзүл киирер келген.

Манаа кижик кылдыр ук совхозтун Ээрбек сабырыны №1 хойжу бригаданың мур-накчы хойжу аг-буле Бойду-Хоо Оюнов биле Салымаа Хилбаева Суваккиттерин ай-тып болур. Олар 30 чыл дери итинини малын малдан кел-ген, чылдан чылга эки көргү-зүлгөни чедип келген. Бо үе-тин иштинде олар төрөөн совхозуна чеже кодая хойну өстүрүп, чеже тонна дүктү кыр-

гып бербээн дээр.

Беш чылдың үшкү чылында боттарының бар арга-журла-арларын санап көргөш, 100 баштан 95 хураганны камга-лап, хой бурузунда 3,5 кг дүктү кыргыз алыр деп бедик-кен хүдээлгени алган, ам бо-гүңге чедир 400 ажыг баш тө-рүүр хойнуң 100 баштан-на ортумаа-биле 106 хураганны камгалап ап, боттарының сө-зүңге ээ болганнар.

Ала-незиниң күш-ажылчы че-диншиктеринге малчыларның уруу Галинаның киирген үлү-гүзү эвээш эвес. Ол 1975 чылда Туран ортумак школа-зын дооскаш, ала-незиниң үл-гө-рин элери, малчынаар кү-зелин илереткен. ВЛКСМ Бин-Хем райкому оон күзелин өө-

ренип көргөш, комсомолу жу-тэка-биле малчынаар кыл-дыр чоруткан. Ол хүнден өгө-лүш бо үеге чедир кыч, чай чок ада-незинге дузалажып, хойжуның нарыя мергежилни шингээди ап турган бузууг малчы болу берген. Комсо-молу кыс хой оолдашкыны-ның үезинде сакманчылаш, чылдың-на 80-ден 100 чедир хураганны азырап, доруктуруп келген. Бо чылын ол 130 ху-раганни менди доруктурган.

Дуржулгалыг хойжу Бойду-Хоо Оюнов чүгле оонашкан ажылда кылмаккай эвээс база адепкейлиг хой-ниинчи-лерин, бирээзи. Ол Ээрбек көдээ Совединиң депуталы тү-лээлгенин ак сеткилдиг күтсө-дип турар.

О. КЕНДЕН.

ЧҮСТЕН-НЕ ЧҮСТҮ

«Мөрөн» совхозтун №2 хойжу бригаданың хойжуу Чылаа Сагарович Ыладалы 1955 чылдан эгелеп хой мал-дан эгелээн. Ол үелен бээр төрөөн совхозуна хой санын хураганнарын өстүрүп, тонна-тонна дүктү кыргыз берип кел-ген. Ол үе чылдарда мал ажы-лынга ажилдап болган, ол ажылга арга-мергежии улуг.

Оон кыштаа Тер-Хөлге бар-орук кылында Ак-Повурак деп черде, Эртен кыжыл ак кыштаан эки белеткел, мал-чегинин курлавырларын чег-чир-биле тургузуу алганын мал-дан турар малын хүр-мен-ди кыш ажырган. Чылаа Са-гарович котанында 319 баш дүгүнү хойлуг.

Он бирги беш чылдың үшкү чылында төрүүр 100 хойга оонаштыр 90 хураганни, бир хойга 1,8 килограмм дүктү кыргыз алыр социалистиг хү-дээлгени алган. Ам бо хүнер-де төрүүр 100 хойга оонаштыр 100 хураганни камгалап ап, бригадада мурнакчыларын озуруунда чоруп турар. Ол бо чылын чарыкка брига-данын хойжуу Илам Бал-данын кийгирген. Чаш төл камгалап алыр болгаш мал бажым камгалаар талаа-зын чарыштыг малчыны аш-кан.

Чыл санында эки көргүзү-лгөни чедип ап, хой санын хүндүлөп бижиктер, өртөткү-бараннар-биле шаңналып,

мактадып келген. Бо чылдың бирги кварталының түңнели-биле чарыкка бригаданың тинлекчизи болуп, өртөткү бараан-биле база шаңнаткан. Малчыга сакманчылап ажылдап турган Оолак Дада-рыкпай 80, Марина Кудун 100 хураганни менди дорук-туруп өстүргөн.

Чылаа Сагарович ол чедип алган чедикшиктеринге кызы-гаараттымын, Тыва-ның ССРЭ-ниң составында эки тура-биле киргенден бээр 40 чылдың күш-ажылчы чедик-шиктерин ужуражыр дээш ам-ла кызымаккай ажылдап ту-рар.

К. ХАНГАЙ.

ЧАШТЫРЫЛГА БОЛГАШ АЖААП АЛЫШКЫН

Чурттуң дыка хой район-парыны механизаторлары чашын чаштырар култур-ларын тарылгазын доос-каш, ам өөмүрүнүн азыра-кын чорудуп турар. А чур-тту мурнуу талааында тараа култураларын болгаш эр-то быжар погалаарын, тарымал

болгаш чайгаар үнгөн сипен-нери ажаап алыр үе келген. ССРЭ-ниң Топ статистика эргелелинч сөөлүг дыппа-ды-биле алырга, чашык чаштырар културалар чурт-та ийитил-биле 112,5 милли-он гектар шөлдү ээлеп турар. Чурттуң барыын талакы

районнарында үнүштерин өзүп хөгжүдүрүп таарымча-лыг изиг чай дүшкен. А чөөн районнарында анаада-зындан шала соок агаар ту-руп турар. Казахстаның чамдык областтарында хар чаттылаан. Грузияда долугут чайыктар өрткүлөөн.

ЧААРТЫКЧЫЛАРНЫҢ VI СЪЕЗДИЗИ

Ажылчылар, көдээ ажил-агый ишчилери, инженер-лер, эртемденер болгаш өөреникчилер шунту 13 мил-лион кижжи амгы үелү чур-тун чарыкчыларының от-рядында салаттынын турар. Оларның чогаалдыкы де-лээшкенин чүгле ону беш чылдың дүргүзүлдө 22 мил-лиард рубльдин камналга фондузун тургускан. Милли-онпарын техниктег пога-алдылаш чуртун чок сагыш човаашкынычче чокумдалыр дуйайында чугал Бүгү-өвө-лөдүн чогаалдыкчылар бол-гаш чарыкчылар ийитиле-

линиң Кремльдиң Съездилер ордузунда ажитынган. алдыгы съездизинде чоруп турар.

Президиумда — эштер В. В. Гриппин, В. И. Долгих, Н. И. Рыжков, ССРЭ-ниң Министр-лер Чөвүлелиниң Даргазы-нын оралакчысы Н. К. Бай-баков, ВЦИСП-тиң даргазы С. А. Шалаев, СЭП ТК-ның харымсалгалыг ажилдагы-лары, министрстволарның болгаш ведомстволарның удурткучулары, эртемденер, бүдүрүлгө мурнакчылары.

Съездиниң ажилында даш-

тыкы аалчылар кижжи ту-рар.

Хүндүлүг президиумга СЭП ТК-ның Политбюрозу сьездизин кижикчилери бир үн-биле сонгалган.

Бүгү-өвөдүн чогоадык-чылар болгаш чарыкчылар ийитилелин сьездизинге Топ Комитеттиң байырыг чатааы СЭП ТК-ның Поли-бюро кежигүчүне калды-лар. СЭП ТК-ның секретары В. И. Долгих помучу ташы-тырга, сьездизин кижик-чилери үргүзүлгөдиг адмш чаксаашкыны-биле уткуп ал-ганнар.

Бүгү чурттааы-биле бир дөмөй, шко-лачы коңга биетиг республиканың онугу класчыларын сөөлүг кичээлче бурунгу хун чаалап. Бирги класка өөренип ки-рип, хензиг билиг уруглар турган үелен бээр он чыл шуужуп эрте берген. Уруг-лар эртемнерин үндешинерин шингээ-ди ап, боттары амдыралга, күш-ажылга белеткенир. Эртем-билигин че-ди ап, амдыралчы турунту тодарды-рынга оларга төрөөн школазы, эртем башкылары улуг ачы-дузааын чедирген. Ычангааш-даа эң чылыг, эртем, чөөк сөөстери уруглар мыак башкыларына көлөп, чаалай күдээшкенин бараалга-дып турганнар.

Ол эртен наймемал Кызылдың кудум-чуларына каас-шын кеттиген уруг-лар, оолдарын хой-биле көрүп болур турган. Хоорайны школарына сөөлүг коңга байырладарыга доозукчуларын чыгыш көп турганнары ол. Сөөлүг коң-га, сөөлүг кичээл оларның кижжи буру-нугу чүректеринге артып каар. Өөренип эртен школачы он чылдың түңнелин үндүрүп, олар ортумак школазы дооза-рындыг күрүңге эсаменерин каш-баа хон-гаш дужаап эгелээрар. Оларның кижжи бурузу школазы дооскан соонда илаа ажылдап азы өөренип тодардып ап, амдыралчы бижыг турунту элээринге белеткенип алганнар. Чоруунар чогузун, доозукчулар.

ЧУРУКТА: Кызылдың №3 школа-зын бирөөн. Бо өөредилге чылында школа ийги доозукчуларын — бежен кижини күрүңге эсаменерин киирген. Сөөлүг коңга байыраламын үезинде. Ю. КОСАРЬКОВТУН фотоу.

К а т т ы ш к а н р е й д

АЖЫЛ-ИШ ХАЙНЫШКЫННЫГ, А ХАНДЫРЫЛГА...

«Дөн-Терезин» — Барыш-Хемчик районда таралган сов-хозтарын бирээзи. Ылаа ам-гы үелү чакы хову ажылдары тулак чоруп турар. Агроном Бадан-оол Ооржак биске мын-ка диди:

— Хаксиянын Таштып деп черден картофель үрезини су-рагал чораш, бо дүне кел-ди. Бербердеп. Баштай бот-тарымсы тарым дооскаш, оон артыканы көр бис эээр-дир. Ону манаар болуурусса, үе ээтин, суггары алган черинге курган каар. А Ак-Повуракта ажилчы хандырылга кылды-нылап алаан үрезиниңиңиң шынары багай. Ханын ботта-рылар-даа көрүңер даа.

Шалаа ажилчылар үрезин арылгал туралар. Үрезиниң хой кезин даялаанын үлүг келген, чымчак, адалгекс азарын дордан эскерилис.

— Бо чылын совхоз 55 гек-тар черге картофель тарым, гектардан-на ортумаа-биле 85 центнер дүжүтү алырын планнаан. Ону тарым өстүрөп бот-оругла-чарыгалыг эвенон тургускан. Бот-оругла-чары-галыг эвенон бодунга бижыг-лаан техниканың, шөлдүг, картофельны тарым олурукташ, оон дүжүдүн аймаарже үргү-

жеге чедир ажылдарын ботта-ры кылдыр. Оон бедик дүжүт алырынга кижжи бүрүзүңү со-нуургалы улуг. Ам үрезинге бергелде турар. Шынары ба-гай үрезин олуртурса, оон кандыг дүжүт алыр боор. Бир эвээс күзүп дүжүт багай болур болза, бот-оругла-чарыгалыг эвенон тургузар деп эки. Эге-лээшкни баштайгы чылында буураашкына тааржыл бол-лур. Эки дүжүт өстүрер дээр-ге-де эки үрезин керек.

Совхоз бодунга үрезин кур-лавырлап ап болурун аргаан чор. Чүгө ону шыгаар чер-чок. Картофель үрезини шыг-чар шала туткан аймаар ам үш чыл болган. Бо чылын ону ажылдап киирбес болза, ке-лиш чылын совхоз каймыг үрезин даялаан болуш.

Совхоз хой кезинде мал-чегинге херектер хангыс чыл-дыг сипегин өстүрүп турар. Бо хүнереде ажил-агыйны ме-ханизаторлары 265 гектар черин андарган 53 гектарга сулагы, 18 гектарга кукурузаны чал-тырган. Бо чылын бир-де ду-гаар хөдөү үлөшкөргө удур техниканы ажылдап эгелээн. Хоочун механизатор Болгу-рол Ооржак, оон өөреникчи Олег Монгуш Бора-Чыраа деп

черин артында тарылга шөлү-ри доозалы үлдереткен, ам Чалгыс-Талда барганнар.

Артым-Ховула Дадар-оол Ооржактын удуртканы эвенон-нуң суггатыг шөлдө 4 трак-тор ажылдап турар. Сезон эге-лээштен бээр оларның кижжи бурузу ортумаа-биле 60—70 гектар черин андарган. Ол черге «ай чылдыг сипен та-рымыр. Оон андарган шынары хыналдадан эки деп демдег-лээн.

Олар бо айныч эгелзеп эгелеп ажилдаан. Үрүмке үре-лишкенин санаваска, ажилга үр үзүктөлишкенин болбаан. Ажылдап эгелзеп бээр 20 хире хонук эркен. Кимин канчаар ажылдап турары ам-даа орта билгине-мес. Кылган ажилды хемчээл турга-даа, оон түн-нелерин хойге чарлап аминат-пай, мурнакчыларын эскер-түүн, оларын шаңнап, макта-ваан.

Кызыл-Хараган ужулда 300 гектар шалаа Сергей Ооржак-тын, Намчай-оол Оларын, Санай-оол Ооржактын эвенон-лары кукуруза чаштырып ту-рар. Олар база багай эвээс ажилдап турар.

Чамдык шөлдөре тараа

кулак тыртып үнүп келген. Суурун болгаш суур чогуун-да малчыларын инектери, хой, өшкүзү олге кирип туруп берген. Ол малларга тускай калдары тургуспас болза, бо шөлдерден дүжүт алыр берге. Эртен күзүн совхозтун та-раазын мал-маган база саза басып, чип турган. Совхозтун дирекциязы (директору С. Комбу), Ак көдээ Соведи (күсөөм даргазы Ч. Сарыг-лар) оон чогуур түңнелин үн-дүрбөөн.

Дүжүтү чиди-р чок ажаап алыр дие, ам-дан эгелеп суурун чогууну хузуунда малынга, тарга шө-лдүге тускай калдарынын төл-дүгүн, тарылга шөлүнче мал-чы киирген хамаатыларын толгар дээр.

Хову-шөлдерин кезип чо-руурга, совхозтун механиз-аторлары чакы хову ажылда-рып, мурнуку чылдарга бо-лаарга, элээн организастиг эгелзени хыналдадан илерон. Ховуда ажилдап турар меха-низаторларның хей-ады бедик, сеткил-сагыны сергек, ажил-агыйга хамаарыламы эки деп чүгөшп эскердыве.

Ылаа-лаа совхозтун төп бригаданында ажилчыларын омак-сергек сеткил-хонун сус-

паралыр базал турар чүдлер дай болду. Бригада төвүн бо чылын көңүс септөөн, сто-лоузын, кызыл-буудунуң сонгалары бузуу, ишти соок. Механизаторларын чурттаар орд-савазын белеткелен. Ак чоорланнар, чоттунар аржыл-дар, чулаң-демилер, саваа, по-варларның халаттары чок.

Трактористерин удуур, даштыр ужуруг өрээлдерин соок, чырык чок, карангы бол-ганда, олар суурда аалда-рынга хонган, эртен кээп ажилдап турар. Оон уламын-дан ажилга орай үнер ужу-рда тазаржып, ажилга шөп-ты ужураштырып турар. Сто-лоуада аяк-савазын аңгылап хандырган. Суурда столова-дан аяк-савазы алган, олар чедиптес. Бригада төвүн чырым өшкөндө бээр элээн үе эркен. Эл ам-даа ажилда-мын. Ылаа кууду ажилда-ас. Чулар-бажымн орачак ырак черден сүт дажылап

турган чангыс катал ийиткен. Чулар тазтар чок болганын механизаторлар илаа та-кималды өндөп ачкылар ужурга тааржыл турар. Хову төвөдөн каастап, шөмө кылбаан. Көсүк агитация-чок. Хостуг үелеринде номчу-ру солун-сеткүлдер, ойнар хе-рекелдер аймаа база чок. Бригада төвүн дери кымы-рынга херекелери-биле 600 рубль көрдүгөн турда, ону совхозтун кол бухгалтер ту-дуг улауунга бериткен рейди-ден илерээн. Совхозтун ди-ректору С. Комбу, партокм секретары А. Ооржак, Ак кө-дээ Совединиң күсөөм дар-газы Ч. Сарыглар механиз-аторларын ажилдаарыга, чурттаарыга таарымчалыг байдалдарын тургузуу бээр-ге сагыш салбайн турар.

Ычангааш айттыган чет-пестери дарый элер талаа-биле элзиг хемчеглерин алыр совхозтун удурткучу-ларымдан негетинин турар.

Рейд бригаданын кескигнери: О. МОНГУШ — районун удучу контрол комитетиниң даргазы; Н. САЛЧАК — райүүскомун көдээ ажил-агый эргел-диниң кол агроному; С. МОНГУШ — «Тымын ажил-дары» солунун корреспондентине; А. БЕРЗИН-ООЛ — «Шынын» корреспондентине.

ШҮГҮМЧҮЛӨДІГ САНАЛДАР, ОЛАРНЫҢ КҮҮСЕЛДЕЗИ

В. И. Лениннің аялда-рында, СЭКП-нің докумен-терінде контролдуң боз-гаш күүселдеңи хынада-зының алыс утказын бүт-талып айткан.

Контролдуң бир колхоз-зо — коммунистерниң, бүтү аялчы чоннарың шүгүм-чүлөдиг санадары-биле ажыл болур. СЭКП Бай-Тай-га райком, парткомнар, пар-тия аге органдарың коммунистерниң болгаш аялчы чоннарың шүгүм-чүлөдиг санадарың ки-чигейлег өөренип көрүп, оларны боттадырыңың кемчелерин аялдап кы-лып турар.

Шүгүмчүлөдиг санадар-га кичигейлег болурун хы-наарың тодарай система-зын тургускан. Оларны хуң бүрү уётка ап, оң күүсе-лдеңи контролдуң турар. Оң бүгүнү чоңа калбаа-биле билдирип болдуруң чу-гулап көрүп турар. Райко-мун, парткомнарың, парт-бюроларың кижигуңери шүгүмчүлөдиг санадарың боттадырыңың дугайың хуралдарга доктаамал ды-налың турар апарган.

Районунуң соолгу партия конференциязының соолда партия райком, парткомнар болгаш аге органдарың боттадырыңың доктаамал ды-налың турар апарган.

Районунуң соолгу партия конференциязының соолда партия райком, парткомнар болгаш аге органдарың боттадырыңың доктаамал ды-налың турар апарган.

ган.

Шүгүмчүлөдиг санадар-га кичигейлег болурун хы-наарың тодарай система-зын тургускан. Оларны хуң бүрү уётка ап, оң күүсе-лдеңи контролдуң турар. Оң бүгүнү чоңа калбаа-биле билдирип болдуруң чу-гулап көрүп турар. Райко-мун, парткомнарың, парт-бюроларың кижигуңери шүгүмчүлөдиг санадарың боттадырыңың дугайың хуралдарга доктаамал ды-налың турар апарган.

Районунуң соолгу партия конференциязының соолда партия райком, парткомнар болгаш аге органдарың боттадырыңың доктаамал ды-налың турар апарган.

Районунуң соолгу партия конференциязының соолда партия райком, парткомнар болгаш аге органдарың боттадырыңың доктаамал ды-налың турар апарган.

дилгеин тускай программа ёзутаар эрттирип турар.

Районда партия организа-циязының секретары Б.У. Хертек райондуң материал-дыг баазаында четпестерни конференцияга шүгүмчүлөдиг. Район төвүнде 200 тонна ба-раан кирер складты, чаа аш-чем магазиниң туруп, дооскаш ажыгаалда кирген болгаш шүгүмчүлөдиг эле-реткен четпестерни чайла-ры-биле чамдык ажыдарың чорудуп турар. Хлеб бажы-рар черин тударың 1983 чы-дың планында кирген. а сто-лованың демей тударың бо чыдың доозарың көрдүң.

Райондуң аял-агың бол-гаш культуру тургузууш-кунда чедир пинтипретти-мөн айттырлар дугайында шүгүмчүлөдиг конферен-цияга-даа, пленумнарга-даа болгудуп турган. Оларны боттадырың дөш чамдык ажыдарың чорудуп турар. Тодарай кемчелерни аял-дап кылгаш, партия райко-мунуң пленумнарыңа, бюро-ларыңа доктаамал бадылап, оң күүселдеңиң талазы-биле организас-массалыг ажыдарың чорудуп турар.

Районга «Сельхозтехника» черин. КМК-ны тургузар та-лазы-биле коммунистер док-таамал санадан келген. Ынчангаш «Сельхозтехника» салбырың бо чыдың эге-инде тургускан, а КМК-ны тургузарың а-даа шиттипрет-тингизин, хуңуң чугула айттырың болур.

Оң ышкыш хой капитал салымшың негеттиңер пер-спективтиг айттырлар хой. Ылангыя Кара-Хотче бедик күчүдүг электри шүгүмчү-шөөр, район товуңе унвер-маг, урутар салымның, кул-тура, эмнеге албан черле-риниң тудуларың кылмыр ышкыш айттырларың чоруту шиттипретти-биле чоруту

министерстволарга, албан, организацияларга дилегиң дамчыткан. Оларны күүсе-дириниң кемчелерин айт турар.

1982-1983 өөредилге чы-дында Шуйнуң кадыкшыгы школазында чаа школың, Тээд ортумак школазында немелде тудуңу болгаш аге класстар өөренип турган школың капитал септесте-зин дооскан.

Ынчалзажок чамдык чу-гула айттырыңга алганга коммунистерниң шүгүмчү-лөдиг санадарың күүсетти-мейн турарың чуугаалаа чоруту. Ылангыя районунуң совхозтарыңа мал, чер аял-мың культуразың бедилер, оон алыр продукцияның кө-үдөдир дугайында чуугаалар хой удаа болуп келген. Оң дөштин чавыс, шиттипрет-те чоруту айттырлар хой болуп арттышаан.

Оон аңгыда шиттиңиң ма-дың, социалистиң өңүңү ху-магалып, кадалаарыңың, хойлу-дурмуну болгаш хей-тининиң корум-чурумуң, сагылга-чурумуң бажылаа-рыңың, бедик организастыг чоруту чедир алырыңың талазы-биле коммунистер ажыктыг шүгүмчүлөдиг, санал-оналдырың берип ту-рарлар. СЭКП ТК-ның ноя-брь (1982 ч). Пленумуң шиттипреттиңе дүшүрүп ол талазы-биле ажыдарың чорудуп апарар бис.

Коммунистерниң шүгүм-чүлөдиг санадарың амы-дыралга боттадырың тала-зы-биле ажыдып идекейли-дип, оң дөштин бедилди, оңу үениң негелдеңиң дүшүрүп тургузарың — рай-онунуң партия организа-циязың чуугаа соругтазы болур.

Ч. ОНЧАР.

СЭКП Бай-Тайга райком-унуң организастыг кадык-шың эргелекчиз.

Бирги кварталдың социалистиң чарыжының тилекчи-лери — Кызылдың 48 тудуг эргелекчизиниң мурунчың аял-чыг шевекчилер бригадалары бо хүниңде 148 аал чурттаар бажында ажыдап турарлар. Екатерина Сары-лар биле Екатерина Бизе-ваның бригадалары аразында чарышты. Бирги кварталда Е. С. Бизе-ваның бригаданы күш-ажыктың маргыдааның тилекчизин болган. Ол брига-да апрель айың шевекчилер ажыдары кылмыр планың 119 хуу күүсеткен.

Бригада кижигуңери Со-вет Тываның 40 чыл болур оон чаа-чаа күш-ажыктың че-динкиңеринг уткуур дең шиттипреттөөр. Ол коллек-тивте мурунчылар хой. Зоя Донгак, Елена Шинкаренко, Зоя Анчимаа, Светлана Ка-жыкай, Надежда Анай чарык-чаа чыгыс эвес удаа тилекчилер.

ЧУРУКТАРДА: Светлана Кажыкай (соодай талазында) биле Надежда Анай; чурттаалга бажыңың бирги корпузу.

ДЕМОГРАФИЯ БОЛГАШ ЭКОНОМИКА

Чуртта эң хой чаш уруг-дар төрүттүңүп турар чер чоокку, келер-даа үеде Тажикстан болуп хевээр артар деп ук республика-ның демографтары түн-пек кылган.

Ынчалза-даа аялчың күшү хуваап турары ы-да дески эвес: көдө чер-де ол артып турар, а үлетпүрде болгаш тудуг-да ээсип. Чикээ, «Мос-ква» колхозтуп суура-рында 17 муң кижи чурт-тап турар, а аял-агыңа чүгө ийи муң кижи ажыдаар ужурулуг. Ар-кан улусту калчарыл?

«Ортаагы Азияда... Ылангыя көдө черде, аялчың күш артып ту-рар... Ынчангаш ол чер-лерин чурттакчыларың чурттуң чаа деңсээрле-ринче хой-биле хаара ту-дар херек. Улаус аял-агыңың бүдүрүлгезинге эргежок чуугаа чүдүлериң хөгжүдери үндөсип на-ционалдыг бедик мерге-жилдиг аялчың кал-ларың, бирги ээлчеге ке-дө аныктардан хойну белекээр ужурулуг деп, партияңың XXVI съезди-ниңге СЭКП ТК-ның өт-челүдө чуугаалап турар.

Нурек ТЭС-ти тудуп турар үеде база ышкар кылган. Оң чоок-камы-зында кишлактарда оол-дарың ооридгезин ор-ганизастаан. Оң түне-линде гидростанция кол-лективинге үндөсип на-ционалдыг экскваторши-тер, бүдөөрестер, уаг-чүк сөөртүр автомобиль чолаачылары, монтаж-лар немешкен. Тажик-тиң алюминий заводунуң четтеринге ажыдаар ке-дө аныктар белекчилер чорудуп турар комиссия-ны партияңың Турсуна-де хооромунуң чанынга тургускан. Ортаагы Азия-да эң улау гидроэлектростанцияны тудуу Рогунда чоруп турар. Чоокта чаа-ла тараамак болгаш малчылар турган муң-мук кижилер ол нарын комплексти тудуп турар.

Оске уаг-уаг үлетпүр чердери аялчың аңгың хаара тудуларың өскө-да аялчың оруктарың пилеп алган. Дарыңага болгаш хевек-сазым каттыжымшыкыңары, ба-жың аялчыңың болгаш аялчы болган национ-ал кыдылар фабрикалары боттарыңың филиалдарың дыка хой суураалда аял-кынар.

Таджикстаның ийи муң аял-агың РСФСР-ниң база Украин ССР-ниң профессионал — техниктиг училищелеринде өөренип турарлар. Чурттуң аял-чың күш чынытпес турар деңсээрлериңе олар ажыдап боорлар. Вахп ышкызыңа муң-мук километр ыракта, Сиби-риниң тайга-сыңырында БАМ-ның тудуу чоруп ту-рар. Ында хүнөөртөөр ол республиканың тээд-лекчелери база ажыдап турар.

Ю. ХРОМОВ, СЭТА-ның корр. Душанбе.

Беш чылдың кижилери ХООЧУН ИШЧИЛЕР

Кызылдың хлеб заводунуң кондитер кыдылар деңи. Аңаа чоошчул орда-ла, ан-дангың чагай чыт чытпалып кээр. Бо хекте 2 бригада ийи ээлчегин ажыдап турар. Бригадаларың бирөөзиниң бригадари Тыва АССР-ниң Бодун Советиниң депутаты — Валентина Михайловна Мас-ленникова. Ол бо хекте 24 чыл ажыдап турар. 30 чыл-дарың тоңузуңде анык-чыс Валимаа баштай өөр-еникчилеп кирген. Дүржүз-галыг мастер Екатерина Ила-новна Сантеева (амгы үеде буюкча кылмырлар чегинде) аңаа дузалык, бо ажыда өөрктөн.

— Эгезинде бергелер турган бодбай кичаар. Екатерина Ивановна таймалып турар дынаага, берге чыраа чок чок ышкыш, а калкан кылмың, тудуп киришкен, кижиге дең-дөр, чүчү канчаарың утуп алыр боор чоннар. Бир кижи хынал турда, аял кылмыр, шынаа-ла, сүрөөдөңг херек. Оңу өскөрөш, дагышкычмың, менче улуг кичигей сал-байн, хостуг ажыдадың тур-гарта мен база оокругаң, өскө-лөрдөн чыдып кагбас апар-ган мей-ден, прынк кылмыр далганыңың машинага үзө кестирбешаан, Валентина Ми-хайловна сактып чуугалай-ды.

А ам ол бо ажыдың бөдү-лүг мастери апарган. Каш чыл улаштыр бригадирлер турар.

— Амгы үеде бригаданыста беш кижиге бис. Ажыдымың кончит чык чок. Бажың. Хүне нормамыс — 16—17 тонна кондитер кылмырлар. Брига-да кижигуңериңде күш-ажыктың чурум урөп, аял-агың үзөп кижиге чок. Далган болгаш өскө-даа херек чүдө-дөр-биле хандырылгавыс ажырбас.

Бистин бригаданыс аразында эң-пайырдыг, бот-боттарың дөткисин билер улус. Ынчангаш олар-биле ажы-даарың таварымчалыг — деп, В. М. Масленникова бригада-зының дугайында чуугалады. Валентина Михайловна хек-те улусту контрол бөлүңүп кижигуңери. Олар пектин аял-чың, кылмың үндүрүп турары продукцияның шынарың хынал, хуралдарга чедер, чет-пестерни сайгырың, чуугаала-жың турарлар.

1969 чылда В. М. Маслен-никова СЭКП кижигуңериңе кирген. Бөгүңе чедир ол коммунист деп хүндүлүг адынга төлөтүп бооп ажыда-п калган.

Валентина Михайловна өг-бүлөзиңиз дугайында онзагай чымыг сеткил-биле чуугалаар болду.

— Улуг оглум Сама—чо-лаачы, ортуну Серёжа — №4 ХПТУ-да аялгы курсчу, а уруум Тая 2 дугаар клас-ста өөренип турар. Урууларың ачаы бажың кижиге. Бо-ла район, суураалар тудуг ту-дуп чоруткан. Ам база Чоон Хевекчи районуң Теве-Чоон суураа школа тудуудыңа ажы-дан турар. Урууларың бажың

ажылыңа үргүчү дузалаа кыл турарлар.

Хой чылда үр-түңсөөдиг ажыдың боз В. М. Масленни-кова Улустарың пайыра-лы орден-биле шаңгалган. Ол—«Социалистиң чарык-тын тилекчизин» деп херек дем-дектериниң ээликчизи.

— Бистин хоочунарыңың тилекчизин—Валентина Хертековна Бүрүбаз-биле таны-кынар—дөш. Бригадир чаа бышкан прынктерин ээлп турган бечкектер дүрт сың-гың херектен кижиге айдаты.

Валентина Хертековна бо пекте хүндүлүг кижилериниң бирөөсү. Ол ажыдынга бер-динген, кончит кымымаккай, кижиге херек апарганды ийи ээлчегте улаштыр ажыдап турган таварымчалар хой дөшүн өөрү чуугалады.

— Мен мында он бир чыл ажыг ажыдап тур мен. Бо үениң дүргүзүңда аялчыга багай дүртин көрдөм, бо-дуга алган онаалдарыңың күүсөдип келдим. Сөөлү үеде де аялчың шынарың кол ка-чынгай болгаш, ынангаш бисте, бригада кижигуңери ажылыңың шынарың эки болуң, бажырың турарымыс прынк, пекчелерин брак чок, өрткөн азы чыг эвес, бышкан, чагай адыңың болуң дөш кичигейлиг ынаар улаңды-рып турар бис—дөш, ол ээни турары прынктерин көргү-тү.

7-8 минута иштинде быш-кан прынктерин ээлтпегер, транспортёр дамчып батпаш, улуг стол кырыңче тоңку бээр. Аңаа олар оңо бээр, тускай машинага ургаш, ты-гырыг холкусага 1—2 мину-та иштинде булгадытар бол-ду.

Б. Х. Бүрүбаз Бай-Тайга районуң Бай-Тал ортумак школазың сески класзы дооскан. Кызылдың салым-кооператив училищезиниң кулinary салымчы өөр-енип кирген. Оңу дооскан, Кара-Хотча өскө урутар бажыңыңа 2 чыл, оң соол-да Кызылга №3 столоваяга оң чыл ажыг повараң ажы-дан.

Повараң-даа турган үеинде, бо хекте-даа ажыдап турган. Бизинмаа Хертеков-на аныктарың дагышкыч-аы бооп, арга-дургулазың үлөсип келген. Бо хүнөөрде бригадала үлөсипелен ийи прынктан урутар келген. Оларга база-ла дузалык эгелес.

— Ажылымыс берге. Хүң-дүсүк, дүңкө-дө ээлчегте ажыдаар мындыг улус бол-гай бис. Ынчалза-даа чаныч-га бээр, ажырбас-ла-дыр. Хостуг үеде аял-тодун өр-өдөлдөгү-дөңгөсө саның салып, онаалга кичигей хынаар-дыр мен.

Кел чыдыр бижилей — Совет Тываның 40 чыл оюн күш-ажыктың чедикчиңеринг уткуур дөш немелде хулаа-лелерин ап, кондитерлер ша-лымчы ажыдап турарлар.

С. БАЛЧЫР.

ӨРЕГЕ БҮРҮЗҮНГЕ

Хамаатыларың дузалаа ажыла-агың хөгжүдөр та-лазы-биле «Күш-ажыктың хостугу» совхоз, Чаагы көдө Советниң күүсөмү чамдык тодарай кемчелерин ап чо-рудан болгаш моон сонгаар-да ап чорударың планнааң. Суурада 251 өргөдө пинти-визе 478 баш мысыгы бода мал, 214 ханар, 254 шөөр мал, 40 айт, 300 хире дагаа, 20 ажык бора-толай бар.

Эрткен чымың Чаагыңың аял-агың күрүңе ар-тыкшымадыг малың салым, совхозтуп өтүг планың күүсө-диринге идекейлиг кириш-кан. СЭКП Улау-Хем райко-мунуң сески пленумуңуң шиттипреттиңиң күүсөдир-биле чондан эң, дүк, сүт салым алыры организастыг чоруту турар. Эрткен чымың май-тоңбөр айларда күрүңе 18 тонна 890 кг сүтү олар дузалаган. Чондан сүт чыла-дымаг организастыг чору-дуга-биле тергелг айтты бы-жыгаалап турган. Ол ажыга болуңуң ажылыңа ап сет-килдин, кымымаң Намзал Коо-оол көргүзүп турар. Бо чымың апрель айдаң эгелес чондан сүт чылаадың эгел-ей берген. Чүгө апрель-де бөзия 2 тонна ажыг сүтү школага, урутар салымныг башыааар доруктурган. Чаа чондан чыткан. Бир эвес эрткен чымың 90 өг-бүлө-де мал тутпайн турган бол-за, бо чымың оң саны 68 че-дир кызыралың.

Чамдык өргөдөлөрүң ар-тыкшымадыг малың мал чок өг-бүлөлөргө садарың, ха-то-рол аайы-биле дузалажыр сүмелерин депутаттар ботта-рың оруктарыңың чурт-такчыларыңа бөзүп улам-чылап турар. Ынчалзажок Аш-чем программаның күү-сөдирде совхозтуп хүдөп ал-ганы комплекстиң планында хамаатыларың дузалаа ажыла-агың сайыраңгай

жыдар талазы-биле, ылангыя бода малды өдшп алыры-биле чөзш аныктып тускай-лап бербейн турарың четес.

Дузалал ажыла-агыңың сайырадып, ылангыя анык, хаваң, дагаа тудуп, оларны өстүрүп турар дүржүлгалыг өг-бүлөлөр бистин суураа эгезин эвес. Оларга Намзал Коо-оол, Донгак Дорган-оол, Ханды Сөлдө, Улану Уу-юл, Ышкан-оол Мекшер-оол, Михаил Доржукай, Докпак Ажы, пессондар Д. Тас-пачык, Д. Натпий-оол бол-ган өскөдөргө хамаарышты-рып болур.

Эрткен чымың Чогураа суурун чурттагың чогу ал-ды өг-бүлөлөргө өскөз кар-тофель тарып, дыка хой өг-бүлөлөр артыкшымадыг кар-тофель чүгө совхозка эвес, чарып Эрэл, Тес-Хем, Өвүр дөш өскө-даа районнарың аял-агыңыңа үзүңгө херек-жөри-биле саткынар.

Совхозтуп дирекциясы мал-чың өг-бүлөлөргө картофель олурут шөдү суур чанында 12 гектар черин тускайлааш, чөмичилиң берген болгаш картофель үзүңгө-биле долу хандылар хемчегин ап турар. Шаң ыдыг саның салым-шың малчың бүрүзү өртү-рүп чуугаажок. Амгы үеде суурун картофель шөдлериң тускай быжыгаалап техника-биле аныгың эгелес.

Хамаатыларың мал-мага-ны оордулар, чидир чорук-тардан камгалап-кадалаар база совхозтуп тараа, снен шөдлериң хуу болгаш со-вхозтуп мал-маганыңа бас-тырбазы-биле ийи кадамың организастыг чорудуп турар.

Т. ХОВАЛЫГ.

улаус депутаттарың Чаагы көдө Советниң күүсө-мунуң даргазы.

ШҮГҮМЧҮЛӨЛ БАДЫТКАТТЫНГАН

Бо чылдың апрель 2-де үгөн «Шыл» солуга «Ындыг хоонден уштунар херек» деп эгелг материал үгөн. Улаус депу-ттарыңың Тоюу район Советиниң күү-сески комитетиниң даргазы Т. Х. Мо-гуштуң харымалаан болза, солуга би-життинген шүгүмчүлөдиг шим болуп бадыткаттыңан.

Айттыңан четпестерин өдөр дугай-ын райкүсөмунуң көдө ажыла-агың өргөдөлүниң техниктиг чөвүлөңгө, со-вхозтарың директорларыңың киркилге-зи-биле чуугаалай көргөн. Совхоз-тарың малыңың чидер чоруктарыңың чыла-дааның специалистерин, бригадирле-рин болгаш малчыларыңың хүдээгөн ажылыңа харымалаа чогунда болуп турар. Малды чаныс черге мөөнөзгө, оон олар-белчириниң чедикшестерин болдурубас дөш «Май 1» совхозта 17 эвенону, «Тоора-Хемде» 4 эвенону ор-га-

низастан тургускан. Кышкы тураларга 17 чурттаа бажыңнарың тудуар көр-дүңгөн. Специалистерниң малчынары ай санында үеря, лекция, бөдөдөлери чорутуру чурмучтутуңан. Мал аял-чында четпестерин дарый эдериң оларга хүлөткен.

Боттарың ошапкан ажылыңа эа-харымалаа чок, малды ээн каапкан, бот-боттарыңа ынанчып хой чыдагаан-нар тургускан, суураа келгенде аял-чың чамас малчынарга совхозтарың тех-никтиг чөвүлөңгө хемчег хүлөткен. Хой мал чидирген малчынары аял-чында үндүргөш, оларың херек районнуң истетге органдарыңа кирген.

дизастан тургускан. Кышкы тураларга 17 чурттаа бажыңнарың тудуар көр-дүңгөн. Специалистерниң малчынары ай санында үеря, лекция, бөдөдөлери чорутуру чурмучтутуңан. Мал аял-чында четпестерин дарый эдериң оларга хүлөткен.

Боттарың ошапкан ажылыңа эа-харымалаа чок, малды ээн каапкан, бот-боттарыңа ынанчып хой чыдагаан-нар тургускан, суураа келгенде аял-чың чамас малчынарга совхозтарың тех-никтиг чөвүлөңгө хемчег хүлөткен. Хой мал чидирген малчынары аял-чында үндүргөш, оларың херек районнуң истетге органдарыңа кирген.

Сибирь черниң делгемнеринде

Сибирьниң оруктары улам эки, улам быжыг болу бээр. «Братскжелеобетон» комби-наттың бугуруң үндөргө бер-гени орук кырың дескелей шы-нар материалдары ол органы тургузуп турар.

Асфальт болгаш бетон орук шыныгыларыңа болаага ком-бинаттың бүдүргени мате-риалдар эки болганың дү-жүлгө ылангыя-биле көргөс-көн. Хонук база сезон аайы-биле температуразың дарый чайгыччак база мөңгө дона-тыг черге ол кылгылар бы-жыг-даа, шүүдөли-даа эвээш болган. Бир ээлчег дүргүзү-дүг орук тудуучуларыңың бригадалы 150-180 метр орук кырың шып турар. Орук ту-дунуңа ажыдарың бүдүн чыл дүргүзүңдө чорудар, хол-бизе кылмыр ажыды эвээж-дир арга тургустуңан.

В. ХОДИЙ, СЭТА-ның корр. Братск, Иркутск область.

СССР-ниң медицина өртем-нериниң Академиязының Си-бирь салбырының өртемде-нери совет таланы автор кол-лективте төлөзүп турар. Ыракты Чөөн чүктүң райо-нарыңа кижиниң чаныгың чурттаарыңың айттырлары-ның программаның салбыр-ның институттары каш чыл улаштыр боттадырып турар.

В. ЕЛЬМАНОВ, СЭТА-ның корр. Новосибирск.

Биче хемнерниң платиналары дөңгөн ишчилеринге тургус-туңган. Хууда дузалал аял-агыңа тус черин чурттакчы-лары кастарың болгаш өдү-ректериң тудуп эгелес.

Биче хемнерни паспорттар ажыл Курган областа доозу-лан. Гидрологтарың толарат-каны болза, платина тудууң оларга доозарга, хемнерни хой кезин сугатка чедип-киниң ажылап болур. Ол

Курганниң медиаторлары чоокку он чылда көдө ажыла-агыңага дамчылып бээр.

О. ЧЕРЕПАНОВ, Курган. СЭТА-ның корр.

Оон бээр хой-ле чүдүлөр өскөдөлгөн. Ийи бичиң типо-графия тургустуңан. Ам бо хүнөөрде мында хары улаз республиканың дөрт солун-а-рып, алынахтың, чыл санын-да чүс ажыг аттарлыг чечен чогаал литературалың, спра-вочниктерин үндүрүп турар.

Подграфия продукциязы моон сонгаар оон-даа көвүдө-дир көрдүңгөн. Оңу ботта-лылары-биле паралаа бажы-ныңа корпузун тудуп эге-лөш.

Г. КОКУХИН, СЭТА-ның корр. Мызыл.

биле Тываның аразы ырак-даа бол-
ду улуг Тарзан куртузунда
чадыг элпиг аң-бүсүндө
кадык көжүп, сайырыл орач
чот уран чулдуу ачыы бил-
бөт-боттары улам хымы бил-
чип ан, тамшыкан. Ыңгың
дым-домактың чокушулашка
уран чулдуу дуэзым биле чо-
нуң амырдал-чурталгазын,
ажы-чаңымдарын билип
алырынга оза дузалаар.

Кайы-да чоңунуң ас чога-
лымда ойнагый чулдер хөй.
Киргисе улуусун ас чогаалы-
нда «Манас» деп маадирый
эпосу айы-айы-биле чугаалал
күсөдир болза, тывааларда
кыш хондуу дымп келир узун
тоолар база бар. Суралгам
акыныннын салгадарынын
алга-йөрөөдүгү ырларын, шоо-
ду-баштакты кым соңуурга-
вас боор.

Кыргыз ССР-нин куруне филологиянын аас чогаал аныктамалык бистин республикага концерттери доокупка, эгачаны турда, Тывалын жогкушунин театрынын чогаалкычы болууу республикага гасгрлолдул аатганыннга белен. Совет Тыванын 40 чыл болуру оюнун буууузууууу болуушунунун эртип турары таварылга звес.

ЧУРУКАРДА: Кыргыз ССР-нин адалдыг артизи, комсомол шакилалы лауреады Заир Усенбаев кууселе узелде (устулде чурука), узелде-артист Анара Бааркулова демир комуста ойнуу, «Манастан» узелуууу Назарку Сейдахманов номтуу ор.

Б. ДИРЧИН.

Ю. КОСАРЖУВУУ фотолары.

биле тодараткан. Совет күрү-
не эрткен бүгү чылдарым
дургузунда тайбыннын, на-
йырадын болгаш делегейге
кады ажылдажылганын поли-
тиказын чорудуп келген. Ам-
гы үедө СССР-нин кызырбас-
денге ажыглабас дээр боо-
чөспөс чок, чөсөгленишиңиз

тайбыга болгаш найыралта тургутары күүзү дөлөгөйе чыдаг бүгү кижилерин эргэ-ажыктарыга дүтүл турар деп, ПАИГК (РГБ) ТК-ның кижигүчүне кандалат, Африка аймактарынын Амикал Кайрал аттыг организациязынын чингине секретарынын оралакчызы Андриано Фейрейра СЭТА-ның корреспондентизини айтыргаларына харылам тура меделгеш.

Ол саналдарын үндөсүн дөлөгөй байдалын тодотпай аналат деп көргөсүнүн түнөсүн болгон. Ол саналдар ССРЭ-нин

дашыткы политикасызга хамараштыр буржуа пропагандалык хоп-нүгүчү даал бо-дашкынылар буюрзалдык буржуа шайырткан болгаш тайы-буу болуу. Тыйыштык кайдыртыр болуп турары то-даргай көргүзүп турар.

ЈАГОС. Варшава Керээзи-тиң киржикчилер күрүслерин-тиң Прагага хүдүп алындың. Политиктиң декларациясында кирген тайың саналарыны Нигерия деткип турар деп, Нигерия Республиканың да-шыткы херектер министри И. Ауду Чехославак Соци-алисттик Республиканың да-шыткы

Ол саналдар чөпсөтлө-
нийшкннн дүжүрөрннчө бол-
гаш чер кырынга доктаамал

(СЭТА).

Шериги специализиригдан
дан турары-биле азыг-
азыдар эрге-чагыргалары
ны тура халыкшынырың
миселин базар дөшкыш
тар оралдакыштыкынары
затенг эвес түндөдөдөр
тор турар. Бо чыдың баш-
кыг дөт айларың иш-
дөдө патриоттар ийи муң
аажыкчалкылары узууткан,
о аажык солдаттары түдүт,
о аажык ийи саныг боо-чөпсө-
кө болган шериг дөдө-хө-
көдөдөр хунаа алган-
ар.

Н ТУРАР

муу Африканын Кейптаун бола-
 раш Дурбан порттарына чеди-
 рип, корпорациянын хөрагиз-
 биле мила түдүк каан нефть
 кудур үлүг савадарга кудур
 турарлар. КНО-нун хоруушкун-
 нун өкп эртери-биле сеортуге
 локүментациянын мегелеп кы-
 лар ийикке эзы чажыт түве
 деп сымдаглар алгаш чедирип
 турар.

Ш А П К А Н

хадямол шымдар.

И. Рада Ливаным бурут-гаар дешилгисин, вационла-патриотчу күштерин изрнал эжелекчилерге уауу чешектик демисилга уауу күштелдир-ринче б. ш. Ливаным чешин сөөлү изрнал солдат катташ, чоруктуге чешир ову чоруда-рыкче кыйгырган.

демиселди улам күштелдире-
ринче 61 аш Ливанның чэрин
сөөлгү израиль солдат катташ,
чоругу же чедир ону чоруда-
рынче кыйгырган.

